

Tantárgy:	Magyar irodalom
Integrálva:	Művészetek: dráma és színház

Évfolyam:	12.

Időkeret: magyar irodalom	3	óra/hét	96	óra/év
Időkeret: művészetek (dráma és színház)	1	óra/hét	32	óra/év

A 12. évfolyamon az irodalom tantárgyban ismét integráltan jelenik meg a „Művészetek: dráma és színház” modul, ami a magyar irodalom tantárgy heti 3 órás időkeretéhez ad még heti 1 órát. A modul integrálása lehetővé teszi, hogy a diákoknak az irodalmi művek feldolgozásában is segítséget adjon amellet, hogy a társas készségeik tovább fejlődjenek.

Az irodalom terén nagy segítséget jelenthet a drámai (és prózai) művek értelmezésében, illetve a nézőpontok tágításában a színpadi technikák alkalmazása. Emellett a társas viselkedésben, együttműködésben, kooperációban és a döntések motivációjának értelmezésében a diákok egyre gazdagabb tapasztalattal rendelkeznek, a modul integrálásától pedig mindennek tudatosabbá válását várjuk. Kommunikációjukban nemcsak a szavakra, a nyelvi kifejezés pontosságára, hanem a társas viselkedésük és kifejezésmódjuk hatásaira, következményeire is képesek lesznek előre gondolni, és ennek megfelelően alakítani. Így nemcsak az irodalom terén, de a saját életük terén is hasznosítható készségeket tudunk fejleszteni.

Mindezek a készségek segítik a diákokat az érettségire való felkészülésben is, hiszen a nyilvános szöveg alkotása, előadása is része a dráma és színház tantárgy fejlesztési területeinek.

A modul keretében tartott órákat zárójelben jelezzük az adott témánál, illetve a témakörnél az óraszámokat is külön jelezzük (x+ a dráma és színház modul órakeretéből felhasznált órák száma)

Témakörök óraszámjai:

Témakör	A kerettantervben előírt órák száma	Tervezett óraszám a szabadon felhasználható órákkal növelve (+ a dráma és színház modul integrált órái)
A modernizmus kései korszakának irodalma	17	33 (18+15)
A magyar irodalom a XX. században (II.)	42	69 (59+10)
A XX. századi történelem az irodalomban	8	14 (11+3)
Metszetek a kortárs magyar irodalomból	5	5
Szabadon felhasználható órák száma Felkészülés az érettségire	14	7 (3+4)
Művészetek modul (Színház és dráma)	32	
Összes óra	128 (96+32)	128 (96+32)

TANULÁSI EREDMÉNYEK A 12. ÉVFOLYAMON

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- ismeri a XX. században megjelenő stílusirányzatokat, felismerje azok jellemzőit
- ismeri a korszak neves világirodalmi alkotóit, egy-két művük alapján tudja őket bemutatni, a korszakban elhelyezni
- ismeri a korszak magyar alkotóit, életművüket, főbb műveiket, felismeri szerepüket és jelentőségüket a magyar irodalom és a kultúra területén
- felismeri, hogy a személyes sors és a történelem hat az irodalomra
- a szerzőket és műveket össze tudja kötni a meghatározó történelmi és társadalmi eseményekkel
- az irodalmi mű értelmezése során figyelembe veszi a mű keletkezéstörténeti háttérét, a műhöz kapcsolható filozófiai, eszmetörténeti szempontokat is;
- tudja az ismert műveket a tanult szempontok alapján összefüggő szövegben elemezni szóban és írásban is
- az irodalom különböző korszakaiból származó művekben a visszatérő témákat, motívumokat észleli, felismeri, képes összehasonlítani
- tud ismeretlen művet önállóan elemezni (a tanult szempontok alapján)
- tud műelemző esszét írni ismeretlen műről
- szóbeli megnyilatkozása kulturált, a helyzetnek megfelelő, összefüggő
- a nyilvánosság előtt is képes összefüggően kinyilvánítani a gondolatait
- képes együttműködni társaival, ha a helyzet vagy feladat ezt kívánja
- csoportban, közösségben feladatot vállal a saját képességeinek megfelelően
- amit vállal, azt meg is csinálja
- tiszteletben tartja mások nézeteit, kulturáltan, higgadtan képviseli a saját álláspontját
- képes a magyar irodalomban és a világirodalomban megjelenő irodalmi témákat, stílusokat összehasonlítani, ezek összefüggéseit és különbségeit felismeri
- összehasonlít egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény, zenemű, animáció stb.), összehasonlításakor figyelembe veszi az adott művészeti ágak jellemző tulajdonságait;
- gondolatai, ismeretei kifejtésekor törekszik a pontos és szakszerű fogalmazásra, figyel a nyelvhelyességre, írásban a helyesírásra is
- epikai és drámai művekben önállóan értelmezi a cselekményszálak, a szerkezet, az időszerkezet (lineáris, nem lineáris), a helyszínek és a jellemek összefüggéseit;
- epikus és drámai művekben rendszerbe foglalja a szereplők viszonyait, valamint összekapcsolja azok motivációját és cselekedeteit;
- epikus művekben értelmezi a különböző elbeszélismódok szerepét (tudatábrázolás, egyenes és függő beszéd, mindentudó és korlátozott elbeszélő stb.);
- a drámai mű értelmezésében alkalmazza az általa tanult drámaelméleti és drámatörténeti fogalmakat (pl. analitikus és abszurd dráma, epikus színház, elidegenedés);
- a lírai művek értelmezésében alkalmazza az általa tanult líraelméleti és líratörténeti fogalmakat (pl. lírai én, beszédhelyzetek, beszédmódok, ars poetica, szereplíra);
- a tantárgyhoz kapcsolódó fogalmakkal bemutatja a lírai mű hangulati és hangnemi sajátosságait, hivatkozik a mű verstani felépítésére; szükség esetén a mű értelmezéséhez felhasználja történeti ismereteit;
- a mű értelmezésében összekapcsolja a szöveg poétikai tulajdonságait a mű nemzeti hagyományban betöltött szerepével;
- tájékozottságot szerez régiója magyar irodalmáról és kulturális intézményeiről (múzeum, könyvtár, színház)
- felfedezi és alkalmazza a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;

- felidézi és alkalmazza a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a társaitól és a környezetéből érkező hatásokat és az azokra adott saját válaszait;
- értelmezi önmagát egyénként és a csoport részeként, a csoporton belüli viszonyrendszerben betöltött helye szerint a csoportos játékok során.
- továbbfejleszti együttműködésre és konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát, kiveszi részét a közös döntéshozatali folyamatokból.
- az alkotótevékenység során adekvát és alkotó módon használja a megismert és általa alkotott kifejezési formákat, felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit, a színházi vizualitás eszköztárát, használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket, adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- ismeri és alkalmazza a szerepbe lépésben és az együttjátzásban rejlő lehetőségeket, felismeri az empátia jelentőségét, ismeri és tudatosan alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit, ismeri és alkalmazza a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét, a feszültség eszközeit és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
- felfedezi a színházi kommunikáció erejét, alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében, a történetek dramatizálásában és a figurateremtés folyamatában, felismeri és alkalmazza a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket;
- megkülönbözteti és tudatosan alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat, értelmezi a megélt, a látott, hallott, olvasott vagy kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felfedezi a történetek jelentőségét az emberi kommunikációban, az értékek közvetítésében és a kulturális hagyomány átörökítésében;
- felismeri a színházi élmény fontosságát, és a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja, a színházi előadást önmaga és a világ megértésének élményszerű formájaként értelmezi, felismeri a színházi előadásokban a művészettel élés lehetőségének egyik formáját.
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit, elemzi és dramatikus eszközökkel feldolgozza a problémahelyzeteket és megvizsgálja azok lehetséges megoldási alternatíváit, értékítéletet formál, amelyet a problémahelyzet jellemző vonásaival indokol.
- értelmezi és rendszerezi a dráma- és színháztörténeti, dráma- és színházelméleti, valamint a kortárs színházra vonatkozó ismereteit és élményeit, saját munkájában alkalmazza, a látott előadásokban felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait.

Témakörök és óraszámok a helyi tantervben

Témakör	Tervezett óraszám
A modernizmus kései korszakának irodalma	33 (18+15)
A) Avantgárd mozgalmak	5
Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb irányzatok	
Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	
Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3
Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	
Franz Kafka: Az átváltozás	3
Thomas Mann: Mario és a varázsló (a dráma és színház modul órakeretéből)	5
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései (a dráma és színház modul órakeretéből)	10
Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama	
Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus	
E) A posztmodern világirodalom	3
a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)	
b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)	
<i>Szövegértés, szövegalkotási gyakorlatok, esszéírás</i>	4

A MODERNIZMUS KÉSEI KORSZAKÁNAK IRODALMA

A) Avantgárd mozgalmak

Óraszám: 5

B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

Óraszám: 3

C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

Óraszám: 6 (3+3 dráma és színház modul órakeretéből)

D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései (a dráma és színház modul órakeretéből)

Óraszám: 10 (a dráma és színház modul órakeretéből)

E) A posztmodern világirodalom

Óraszám: 3

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- avantgárd irányzatok a színházban
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai
- Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat továbbfejlesztése
- A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát és alkotó módon történő alkalmazása
- A környezet jelenségeinek megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása a dramatikus tevékenységekben
- Részvétel a közös döntéshozatali folyamatokban
- Összetett kommunikációs játékok különböző munkaszervezési módokban
- Brecht epikus színháza
- Interakciós és szituációs játékok különféle eszközökkel (pl. tárgy, báb, zene, mozgás, tánc – történet és elidegenítés)
- Történetek feldolgozása összetett dramatikus kifejezési formák és ábrázolási módok alkalmazásával
- A problémahelyzetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása és dramatikus eszközökkel történő feldolgozása
- a dialektikus színházról
- A történetekben megjelenő értékrendszerek felfedezése és értelmezése
- Történet és forma egymásra hatásának felismerése

FOGALMAK

avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus, szürrealizmus; szabad vers, freudizmus, mélylélektan, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern, életfilozófia, élethazugság, dekadencia

impulzus, hatás és ellenhatás, interakció, szituáció, önkifejezés, gesztus, mimika, testbeszéd, döntési helyzet, elágazási pont, variáció, kontraszt, cselekmény, cselekményszál, hatás,

időkezelés, idősíkváltás, flashback, fókusz, keret, jelentés, mondandó, tanulság, konfliktus, konfliktusrendszer, ellentét, párhuzam, metafora, szimbólum, csomópont, fordulat, tükrözés, dráma, drámaiság, dramatizálás, dramaturgia, dramaturg; feszültség, várakozás, fokozás, késleltetés, kitérő (epizód), akadály (gát), felismerés; exozicció, bonyodalom, válság (krízis), drámai vétség (hübrisz), sorsfordulat, katasztrófa, végkifejlet

A magyar irodalom a XX. században (II.)	69 (59+10)
A) Életmű a XX. század magyar irodalmából (II.)	17
József Attila Nem én kiáltok, Tiszta szívvel, Két hexameter, Reménytelenül, Holt vidék, Óda, Flóra, Kései sirató, A Dunánál; Tudod, hogy nincs bocsánat; Nem emel föl... (Karóval jöttél)	15
<i>Számonkérés</i>	2
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	9
a, Örkény István epikus művei Egyperces novellák	3
b, Szabó Magda epikus művei Az ajtó	3
c, Kányádi Sándor Fekete-piros, Halottak napja Bécsben, Sörény és koponya (részlet), Valaki jár a fák hegyén	3
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	33
a) Metszetek: egyéni utakon	
Krúdy Gyula Szindbád – A hídon (Negyedik út), vagy Szindbád útja a halálnál (Ötödik út)	4
Szabó Dezső Feltámadás Makucskán	2
Weöres Sándor Rongyszőnyeg (részletek, 4, 99, 127)	2
<i>Esszéírás</i>	2
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc Semmiért egészen, Mozart hallgatása közben	2
Radnóti Miklós Járkálj csak, halálraitélt!; Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák	6
<i>Számonkérés</i>	2
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal	

Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet)	
Áprily Lajos Tavasza a házsongárdi temetőben, Március	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten	
<i>Számonkérés</i>	2
e) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros	
f) Metszet az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula Puszták népe (részlet)	
D) Színház- és drámatörténet (a dráma és színház modul órakeretéből)	10
Örkény István Tóték	6
Szabó Magda Az a szép, fényes nap (részlet)	4

A) *Életmű a XX. század magyar irodalmából (II.)*

József Attila

óraszám: 17 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyaival
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helye saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

Fogalmak

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd, időszembesítés, értékszembesítés

B) *Portrék a XX. század magyar irodalmából I.*
Örkény István, Szabó Magda, Kányádi Sándor epikus és lírai művei
óraszám: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

groteszk, abszurd, egyperces, családrégény, értékrend, önéletrajziság

C) *Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.*

- Metszetek – egyéni utakon***
Krúdy Gyula, Szabó Dezső, Weöres Sándor
óraszám: 10 óra
- Metszetek a modernista irodalomból***
Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós
óraszám: 8 óra
- Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból***
Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos
óraszám: 6 óra
- Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából***
Nagy László
óraszám: 2 óra
- Metszet a tárgyias irodalomból***
Pilinszky János
óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.
- Történelmi katalizmak és egyéni helytállások ábrázolásának tanulmányozása
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

D) Színház- és drámatörténet (a dráma és színház modul órakeretéből)

Örkény István

óraszám: 6 óra

Szabó Magda

óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek megismerése és közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal
- Álláspontok megismerése, ütköztetése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése színpadi technikák segítségével
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése
- Közösség és egyéni érdek, erkölcs, elvek és a társadalom egymásra hatásának megértése
- A felelősség és a kötelesség hatása a döntésekre
- Színpadi technikák a történet megismeréséhez, értelmezéséhez, elemzéséhez
- Szöveghű tolmácsolás és a rögtönzés szerepe, lehetőségei
- Artikuláció, intonáció, hangerő, testbeszéd és mozgás kifejezőeszközei a színpadon
- A jelmezek és kellékek szerepe a színpadi ábrázolásban
- Színpadi látványterv, jelmezterv, jelenetterv megismerése, készítése
- A színpad háttértechnikái (hangtechnika, fénytechnika, sűgő, kellékes, ügyelő, nézőtéri ügyelő feladatai)
- Szerep és magatartás, szerep és viselkedés, szerep és beszéd egymásra hatása, kölcsönössége
- Az előadás mint összművészeti alkotás
- Egy jelenet megtervezése, megjelenítése

FOGALMAK

totalitárius, történelmi dráma, jelenet, szituáció, konfliktus, jelmez, kellék, artikuláció, intonáció, testbeszéd, dramaturgia, forgatókönyv

A XX. századi történelem az irodalomban	14 (11+3)
a) Trianon	2
Juhász Gyula: Trianon; Vértó Magyarország (szerk. Kosztolányi Dezső); Lyka Károly: Magyar művészet, magyar határok (ajánlott még: Illyés Gyula: Haza a magasban)	
b) Világháborúk	3
Gyóni Géza: Csak egy éjszakára; Ady: Emlékezés egy Nyár-éjszakára Radnóti Miklós: Nem tudhatom;	

c) Holokauszt	3
Szép Ernő: Emberszag (részlet); Tadeusz Borowski: Kővilág; ajánlott: Kertész Imre: Sorstalanság (részlet) Pilinszky János: pl. Harbach, Ravensbrücki passió, A francia fogoly ajánlott: Irodalom és film: Koltay Lajos: Sorstalanság	
d) Kommunista diktatúra	3
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (ajánlott: Spiró György: A 301-es parcella bolondja – színház és dráma órakeretéből. Irodalom és film: Bacsó Péter: A tanú, vagy Bereményi Géza: Eldorádó (részletek))	
e) 1956	3
Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves. A Fiú naplójából; Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd; (ajánlott: Déry Tibor: Szerelem. Irodalom és film: Gothár Péter: Megáll az idő;)	

A XX. századi történelem az irodalomban

- a) **Trianon**
óraszám: 2
- b) **Világháborúk**
óraszám: 3
- c) **Holokauszt**
óraszám: 3
- d) **Kommunista diktatúra**
óraszám: 3
- e) **1956**
óraszám: 3

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése
- Film és szöveg viszonya. Film és forgatókönyv, dramaturgia – a színpad és a film közötti hasonlóságok és eltérések elemzése
- Lehetőség szerint színházlátogatás

Kortárs magyar irodalom	5
A szaktanár választása alapján a kortárs irodalom egy-két alkotójának, néhány alkotásának megismerése	

Kortárs magyar irodalom

óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- ismerkedés a kortárs irodalommal
- témák, műfajok, stílusesszék a mai magyar irodalomban
- témák, műfajok, versformák összevetése a már korábban megismert művekkel
- téma és forma jellegzetességei, változása az ezredfordulón

Szabadon felhasználható órák: Felkészülés az érettségire	6
Felkészülés az írásbeli érettségire Szövegértés, szövegalkotás, műelemző esszé, gyakorlati szöveg	
Felkészülés a szóbeli érettségire Témakörök ismétlése, rendszerezése, memoriterek	
Szóbeli előadásra felkészülés (a dráma és színház modul órakeretéből)	

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK

- A tananyag típusához, illetve a tanított diákközösséghez, iskola programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választ a tanár a különböző oktatási stratégiák közül.
- Az oktatási módszerek közül jellemző az előadás, a magyarázat, az elbeszélés és a házi feladatok.
- Számonkérések jellemző módja esszé és tesztek írása, műelemzések előkészítéseként gondolattérképek készítése. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok összeállítása.
- A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás alkalmazása.
- A kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása mellett az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása is fontos feladat.
- A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban is kiemelt jelentősége van (pl. prezentációk készítése).
- Egyre hangsúlyosabb a szöveg önálló megértése, megadott szempontok alapján egy-egy mű önálló elemzése, ugyanakkor szükség van a tanár illetve a csoport visszajelzésére
- Az önálló munka mellett fontos szerepet kap a páros- illetve csoportmunka, a projektek
- A fakultáció megindulásával a differenciálásnak egyre nagyobb teret adhatunk

- A gondolatok szóbeli megfogalmazása és a vázlatírás mellett egyre hangsúlyosabb az írásbeli megnyilvánulás, szövegalkotás
- A második félév kiemelt eseménye a kisérettségi, amely előkészíti a nagy érettségiben szükséges készségeket, gyakoroltatja a vizsgaszituációt, ezzel magabiztosságot, jártasságot alakít ki, illetve felhívja a figyelmet az esetleges hiányosságokra
- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságaira, azok összefüggéseire figyeltető gyakorlatok alkalmazása
- A kifejező közlés alkalmazását lehetővé tevő gyakorlatok alkalmazása
- A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, mozgáskoordinációt (ezzel együtt az egymáshoz való alkalmazkodást) fejlesztő összetett gyakorlatok
- A társismeret játéka (megfigyeléstől a felismerésig), bizalomgyakorlatok
- Kötött időben, osztálylétszámokkal is megvalósítható, játékszabályokhoz kötött ön- és csoportismereti gyakorlatok
- Az élmény megélésén keresztül jusson el a megértésig a tanuló
- Alkalmat kapjon az önmagára és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére;
- A drámán és színjátékon keresztül tanulja meg az önkifejezést;
- Részt vegyen közösségépítésben és közösségi alkotásban;
- Verbális és nonverbális kommunikációs készségek fejlesztése
- Empátiás készségek erősítése a dramatikus tevékenységekben való együttműködéssel;
- A tanulói aktivitásra építő tevékenységek során támaszkodunk a tanulás társas természetéből adódó előnyökre és a differenciált egyéni munka adta lehetőségekre. A tanulók igényei és lehetőségei szerint több önálló, egyéni vagy csoportos feladat adható.
- A drámai művek, megjelenített helyzetek alkotóelemeinek, a feszültség forrásainak dramaturgiai szempontú elemzése
- Választott művek, műrészletek, szövegrészek feldolgozása, értelmezése, megjelenítése
- A drámai művek szerkezetének vizuális vagy térbeli ábrázolása
- Megbeszélés, vita, értelmezés – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
- A művek önálló megismerése és értelmezése mellett elvárt az önálló gondolatok megfogalmazása, vázlat és elemzés írása
- A diákok gondolatainak egyre nagyobb teret kell biztosítani, de szükségük van a tanári megerősítésre, a helyes értelmezési tartomány beazonosítására
- Vita a megismert művek és a saját gondolatok, elvek alapján
- Együttműködés és feladatmegosztás a diákok önszerveződése alapján
- Sikerorientált, a helyes önértékelés kialakulását segítő visszajelzések alkalmazása